Organizasyonunda

PETFORM | DİVİD

Katılımlarıyla

T.C. ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI | EPDK ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU | REKABET KURUMU | TP | TEİAŞ

8. Taşıtanlar Forumu

18-19 Eylül 2014 **Meyra Palace - Ankara**

Profil Uygulamaları

Serbest Tüketicilerin Tedarikçi Seçme Serbestliği

Sorunlar

- 100.000 sm3/yıl'dan düşük tüketimli ***müşterilerin tüketimlerinin günlük olarak ölçülmesi için gerekli yatırım maliyetlerinden*** dolayı bu serbest tüketicilerin tedarikçi değiştirmeleri mümkün olmamaktadır.

Çözüm Önerileri

- Elektrik piyasasında olduğu gibi Aylık Ölçülen (Günlük Sayacı Ölçülmeyen – NDM) Müşteri tipi (100.000 m3 altı, ticarethane vb. kırılımlarla aylık okuma sağlanarak) ve bunlara gaz sağlanması durumunda dengeleme, iletim hizmetleri açısından gerekli süreç ve hesaplamalar ŞİD ve ilgili diğer mevzuatta tanımlanarak gereksiz uzaktan okuma yatırımlarının serbestleşmeye engel olmaması sağlanmalıdır.

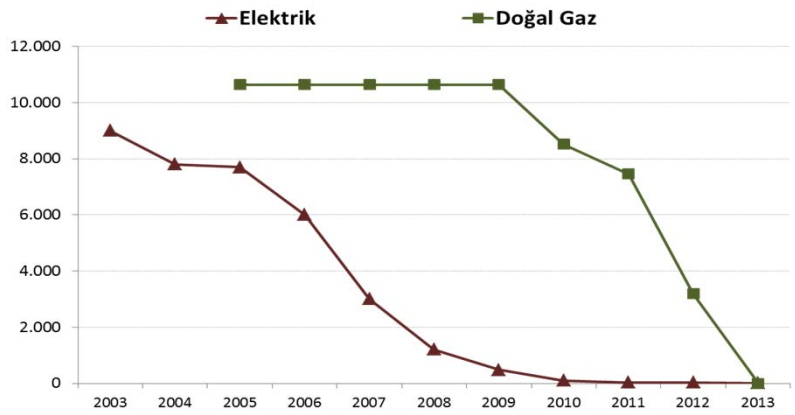

Yatırım Maliyetleri

Sayaç Yatırımının Geri Dönüş Süresi

1.950 € yatırım için kur 2,85 €/TL kabul edildiğinde

ORTALAMA KORREKTÖR + UZAKTAN OKUMA MALİYETİ (€)	*1.950*	**BOTAŞ Satış Fiyatı (TL) (<300.000 Sm3)**	*0,778405*
Kur (€/TL)	*2,85*		
Bedel (TL)	*5.558*	**Ortalama Tüketim (Sm3)**	*100.000*

İNDİRİM ORANI	KAZANÇ	YATIRIM DÖNÜŞ SÜRESİ (YIL)
1%	778,4	**7,14**
2%	1.556,80	**3,57**
3%	2.335,20	**2,38**
4%	3.113,60	**1,78**
5%	3.892,00	**1,43**
6%	4.670,40	**1,19**

Yatırım Maliyetleri

Sayaç Yatırımının Geri Dönüş Süresi

1.950 € yatırım için kur 2,85 €/TL kabul edildiğinde

ORTALAMA KORREKTÖR + UZAKTAN OKUMA MALİYETİ (€)	*1.950*	**BOTAŞ Satış Fiyatı (TL) (<300.000 Sm3)**	*0,778405*
Kur (€/TL)	*2,85*		
Bedel (TL)	*5.558*	**Ortalama İndirim (%)**	*2 %*

TÜKETİM MİKTARI (Sm3)	KAZANÇ (TL)	YATIRIM DÖNÜŞ SÜRESİ (YIL)
10.000	155,68	**35,70**
50.000	778,41	**7,14**
100.000	1.556,81	**3,57**
300.000	4.670,43	**1,19**
500.000	7.784,05	**0,71**
1.000.000	15.568,10	**0,36**

Korrektörsüz Uzaktan Okuma Çözümleri

- Merkezi SCADA bağlantısı masrafı dahil *ortalama 500 €* gibi maliyetler oluşabiliyor.
- Günde bir defa saatlik verileri gönderebiliyor.
- Belli büyüklüğün altında (örneğin 100.000 sm^3) hala yüksek maliyetli bir yatırım olabilir.

NDM (Aylık Okunan Sayaçlar) Uygulaması

- Günlük ölçüm yerine belirli tüketimin altına ***profil uygulaması*** yapılabilir.
- Yurt dışında örnekleri uygulanan Günlük Ölçülemeyen Müşteri Grupları için ***Aylık Okunan Sayaçlar (NDM) Uygulaması*** önerilmektedir.
- Profil oluşturma, tahminlerini gerçekleştirebilmek için yurt dışı uygulamalarından (İngiltere, İrlanda) örnekler alınabilir.
- Bu uygulama; örneğin ***Yıllık tüketimi 100.000 Sm^3'ü*** geçmeyen serbest tüketiciler için geçmiş verileri baz alıp faktörlerle detaylandırılan profil oluşturma esasına dayanabilir.

Profil Uygulamasına Benchmark Oluşturacak Örnekler

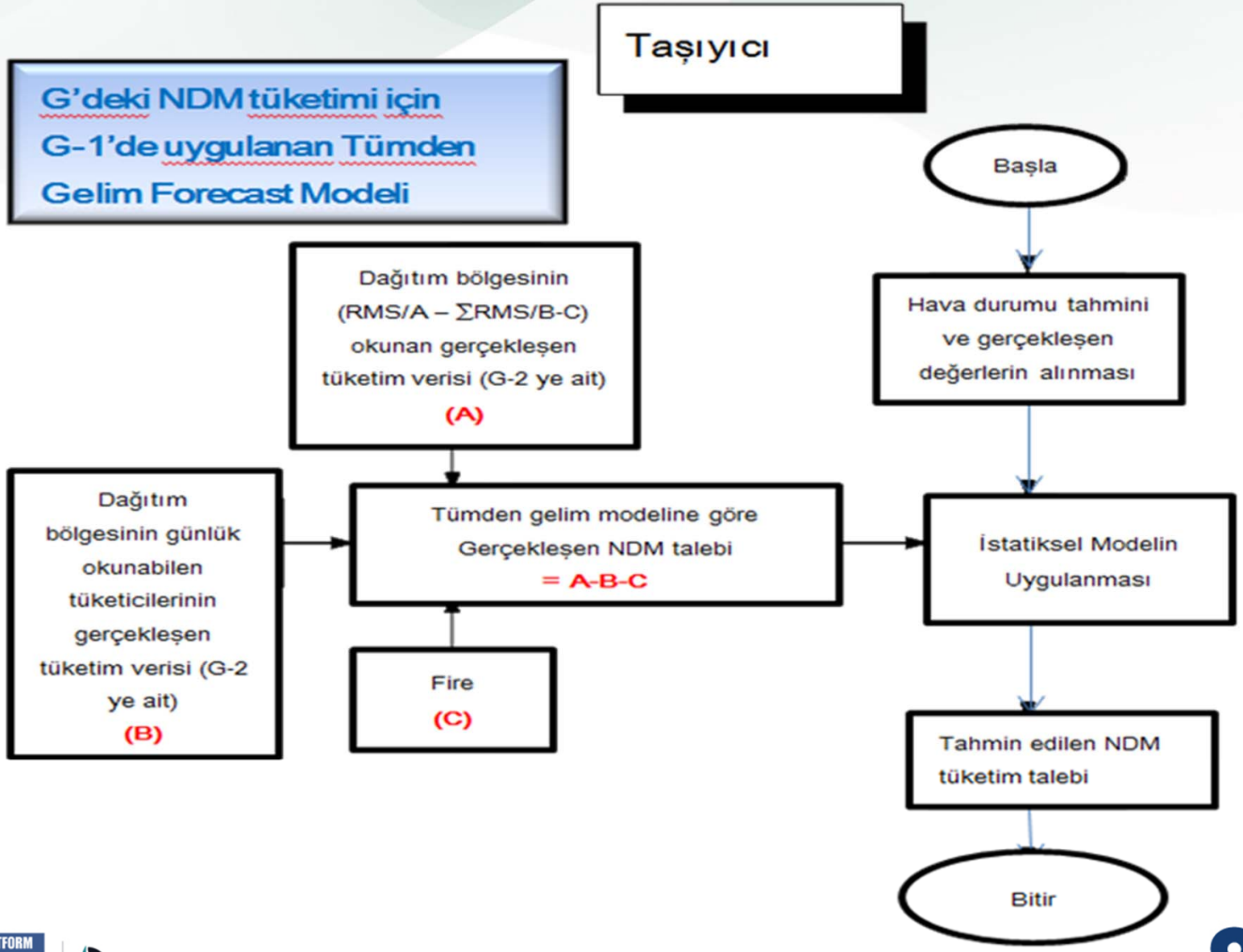

İrlanda ve İngiltere Profil Uygulamaları

İRLANDA

- İrlanda uygulaması incelendiğinde; toplam şehir tüketiminden günlük ölçülebilen tüketicilerin tüketim miktarları çıkarılır.
- Gün bazında geçmiş data ele alınarak günlere özel faktörler belirlenir.
- Hava tahminleri ve bu faktörler ile gün öncesinden NDM hesabı yapılır.
- Tümdengelim olan bu yaklaşımı tümevarım hesabı ile de doğrulamak gerekir.
- Ay sonunda gerçekleşen değer bu modelle çalıştırılarak günlere dağıtılır.

İNGİLTERE

- İngiltere uygulamasında; NDM son tüketici kategorileri 33 adettir.
- Bölgeye ait tüketicilerden örnekleme alarak, tüketimleri incelenir ve bu veri genele uygulanır. Böylece, NDM profil uygulaması ile ölçüm yatırım maliyetleri düşürülür.
- Aksi takdirde; İngiltere'de ölçüm yatırımının ülke için maliyeti 11 milyar £'u bulabileceği öngörülmektedir.

NDM (Aylık Ölçülen Sayaçlar) Uygulaması İçin İlk Aşamada Gerekli Veriler

- Bölge bazında geçmişe yönelik tüketim verileri (minimum 365 günlük)
- Profil oluşumuna baz oluşturabilecek tüketici kategorileri
- Hava sıcaklığı tahminleri ve gerçekleşmeleri

kullanılarak

- Gün faktörleri (hafta içi / hafta sonu, Resmi tatil, bayram günleri ayrı olmak üzere) belirlenir.

Örneğin: İrlanda Gün faktörleri

	Pazartesi	Salı	Çarşamba	Perşembe	Cuma	Cumartesi	Pazar
Konut	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	1,1	1,1
Ticarethane	1,09	1,09	1,09	1,09	1,09	0,79	0,79

Taşıtanların Dengeleme Gazı Piyasası Mevzuatına İlişkin Simülasyon Çalışması Sonuçları Ve Öneriler

PETFORM | DiViD

8 Taşıtanlar Forumu
18-19 Eylül 2014 Meyra Palace - Ankara

Dengeleme Gazı Piyasası Neden Gerekli ?

Sürdürülebilir, gazın gaz ile rekabetinin sağlanacağı şeffaf ve adil bir piyasa oluşumunun sağlanması hedeflenmektedir.

Sağlıklı Bir Dengeleme Gazı Piyasası İçin Gerekenler

Sağlıklı ve düzgün işleyen bir EBT

Tüm Giriş ve Çıkış datalarının gerçek zamanlı olarak EBT'ye akması (Taşıtanların kendi tüketimlerini detaylı görebilmesi)

Piyasanın düzgün yapılanması için Bilgi asimetrisine yol açabilecek durumların kısıtlanması.

Piyasanın düzgün yapılanması için İletim Sistemi Operatörünün gerekli bilgileri taraflarla adil ve şeffaf bir şekilde paylaşması

Dengeleme Piyasası - Elektrik Sektörü Uygulaması

- Sistem Dengelemesi; Gün öncesi Piyasası (GÖP) ve Dengeleme Güç Piyasası (DGP) ile sağlanmaktadır
- GÖP ile piyasa oyuncusunun ve sistemin dengesi gün öncesinden sağlanmaya çalışılmaktadır
- DGP'de yerine getirilemeyen teslimatlar için yaptırımlar bulunuyor (yüksek fiyattan alma, düşük fiyattan satma)

Doğal Gaz piyasasında da Dengeleme Piyasasının bir Gün öncesi piyasası ile desteklenmesi, dengesizliğin henüz oluşmadan önlenmesine ve sağlıklı bir piyasa yapısına ulaşılmasına destek verecektir.

Simülasyon Süreci -Taşıtanlar Neler Yaptı ?

* Dengeleme gazı piyasası taslak metni Excel ortamına aktarıldı
* Çeşitli senaryolarla fiyat oluşumu ve süreçlerin işleyişi gözlendi
* Dengeleme gazı piyasası taslak metninde geliştirilmesi gereken yerler tespit edilmeye çalışıldı

Gerçek referans fiyat oluşumunu etkileyecek

Sistem dengelemesini olumsuz etkileyecek

Eşit taraflar arasında herhangi bir tarafın konumu/durumu itibariyle uygulama esnasında diğer tarafları etkileyebilecek

Simülasyon Süreci

SAAT	G	G+1	G+2	G+3
10:00	Taşıtanların G-1'e ait TKDM'leri ve SKDM ve Sistem Bilgileri İletim Sistemi operatörü tarafından bildirilir.	Piyasa İşletmecisi, G tahsisatlarına göre SKDM'yi yayınlar.	Taşıtanlar kabul edilen G+2 dengeleme miktarlarını fiziksel teslim eder.	Piyasa İşletmecisi dengeleme giriş ve çıkış noktalarında teslimatı beklenen dengeleme miktarların tahsisatlarını kontrol eder.
10:30		Piyasa İşletmecisi ; dengeleme işlemini tamamlar ve oluşan DGAF/DGSF'yi tüm taşıtanlara, teklifi kabul edilen Taşıtanlara kabul edilen dengeleme miktarları bildirir ve revize programlar istenir (içinde bulunduğumuz G ve bir sonraki G+1 için)		
11:00	Taşıtanlar, Piyasa İşletmecisi'ne belirlenmiş formatta ürün tekliflerini bildirir.	Taşıtan itirazları Piyasa İşletmecisine sunulur.		
11:30		Piyasa İşletmecisi ; itirazlardan kaynaklanan bir değişiklik varsa yeni duyuruyu yayınlar. Taşıtanlar, kabul edilen dengeleme miktarlarına göre G (G'de verilen G+1 teklifleri için) ve G+1 (G'de verilen G+2 teklifleri için) için TMB'lerini revize eder.		
		Süreç dolayısıyla, gün içi revizyon en erken 12:00'den itibaren yapılabilir. (Önerilen 15:00) Gaz Günü sonuna kadar, G+1 için kabul edilen tekliflerin fiziksel teslimi yapılıyor.		

Dengeleme Gazı Piyasası Akış Örneği

	05.05.2014 tarihini Dengeleme Gazı Piyasası'nın Başladığı Gün Varsayınız		
	05.05.2014	***06.05.2014***	***07.05.2014***
	Pazartesi	***Salı***	***Çarşamba***
10:00	Taşıtanların Pazar gününe ait TKDM'leri ve SKDM bilgisi yayınlanır.	Taşıtanların Pazartesi gününe ait TKDM'leri ve SKDM bilgisi yayınlanır.	Taşıtanların Salı gününe ait TKDM'leri ve SKDM bilgisi yayınlanır.
10:30		Dengeleme İşlemi tamamlanır, ***Pazartesi gününe*** ait fiyat açıklanır.	Dengeleme İşlemi tamamlanır, Salı gününe ait fiyat açıklanır;
		Pazartesi tahsisatlarına göre değerlendirilen ve Taşıtanlar tarafından Pazartesi günü verilen **Salı ve Çarşamba Gününe ait kabul edilen teklifler** açıklanır.	Salı tahsisatlarına göre değerlendirilen ve Taşıtanlar tarafından Salı günü verilen Çarşamba ve Perşembe Gününe ait kabul edilen teklifler açıklanır.
		Teklifi kabul edilen Taşıtanların program revizeleri istenir. Pazartesi günü verdiği ***Salı fiziksel teslimli teklifi kabul edilen Taşıtanlar içinde bulunduğumuz Salı günü için*** programlarını, Pazartesi günü verdiği Çarşamba fiziksel teslimli teklifi kabul edilen Taşıtanlar da Çarşamba gününe ait programlarını revize eder.	Teklifi kabul edilen Taşıtanların program revizeleri istenir. Salı günü verdiği Çarşamba fiziksel teslimli teklifi kabul edilen Taşıtanlar içinde bulunduğumuz Çarşamba günü için programlarını revize eder. Salı günü verdiği Perşembe fiziksel teslimli teklifi kabul edilen Taşıtanlar da Perşembe gününe ait programı revize eder.
11:00	Taşıtanlar ***Pazartesi günü fiyatını oluşturacak olan Salı (G+1) ve Çarşamba(G+2)*** gününe ait ürün tekliflerini piyasa işletmecisine iletir.	Taşıtanlar Salı günü fiyatını oluşturacak olan Çarşamba (G+1) ve Perşembe(G+2) gününe ait ürün tekliflerini piyasa işletmecisine iletir.	Taşıtanlar Çarşamba günü fiyatını oluşturacak olan Perşembe (G+1) ve Cuma (G+2) gününe ait ürün tekliflerini piyasa işletmecisine iletir.
	Gün İçi teklif süreci belirli bir saat belirtilmeksizin ilerlemektedir.	Gün İçi teklif süreci belirli bir saat belirtilmeksizin ilerlemektedir.	Gün İçi teklif süreci belirli bir saat belirtilmeksizin ilerlemektedir.

Simülasyon Sonucunda Dengeleme Piyasasının Sistem Dengesizliğine Katkısı

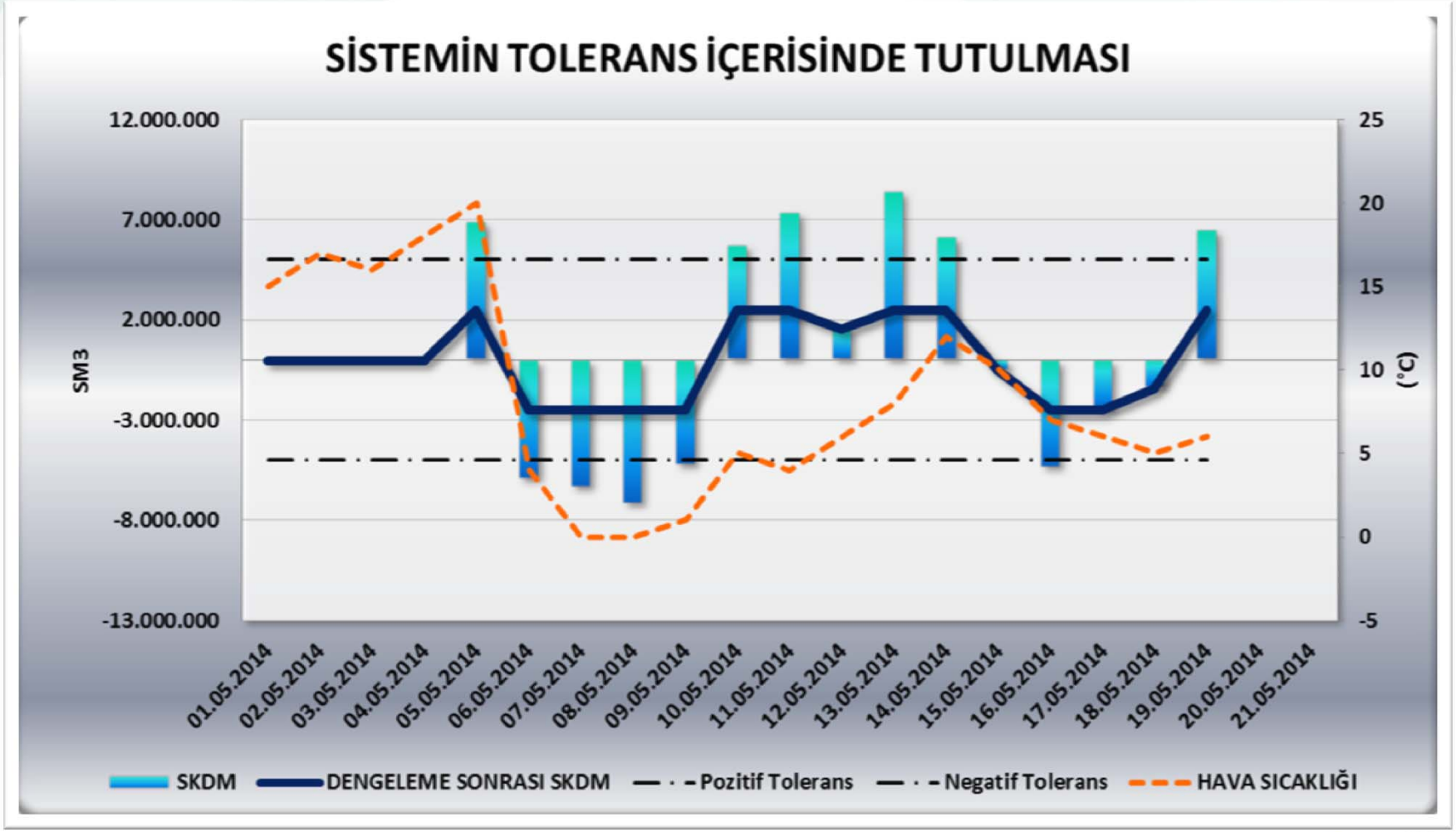

Simülasyon Sonuçları

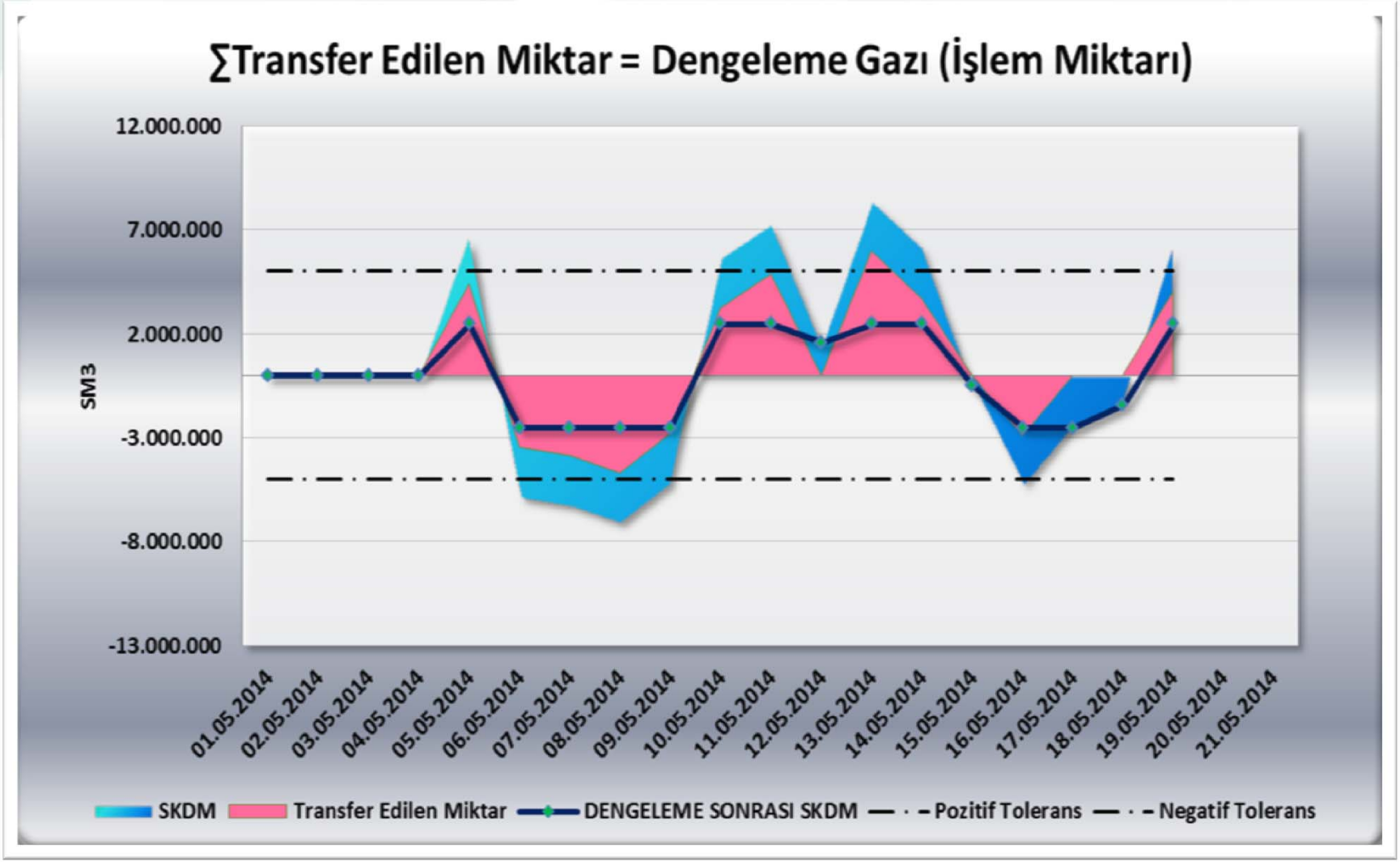

Dengeleme Gazı Piyasası – Temel Konular I

Dengeleme Gazı Piyasası Taslağının etkin bir şekilde uygulanabilmesi için en önemli konu başlıkları;

1) **Piyasa oyuncuları arasında asimetrik bilgi transferi riski**
2) **Mevzuatta muğlak ifadelerin yerine belirli durumlarda izlenecek yolları gösteren net ifadelerin yazılması ihtiyacı**
3) **Dahili Kullanım Gazı adı altında bölgesel tekliflerin alınması sonucu, bölgesel ihtiyaca sebep olmayan Taşıtanlara ya da son kullanıcılara yansıyacak olan dahili kullanım gazı maliyetinin oluşması ihtimali**
4) **Sistemle aynı yönde dengesiz Taşıtanlardan gelecek tekliflerin değerlendirilmesi sırasında izlenecek yolun netleştirilmemiş olması**
5) **Kabul edilen tekliflerin teslimatlarını tam olarak gerçekleştirememesi durumunda nasıl bir uygulama yapılacağının detaylandırılması gerekliliği**
6) **EPDK tarafından belirlenecek en yüksek DGSF ve en düşük DGAF'nin piyasa koşulları gözetilerek belirlenmesi ihtiyacı**

Dengeleme Gazı Piyasası – Temel Konular II

7) Tüketim Tarafının Kısılması ile verilebilecek tekliflerin durumu (Bu doğrultuda Tüm Giriş ve Çıkış Noktalarında Gün İçi Revizyon İmkanı Yaratılması)
8) Dahili kullanım gazı tekliflerinin tek bir Taşıtan tarafından tedarik edilebilecek olması durumu
9) Dengeleme Gazı Anlaşması , Dengeleme Taahhüt primi ve teminat tutarının bir kısmının nakit istenmesi gibi maddi konuların gözden geçirilmesi gerekliliği
10) Sistemde erişilmesi gereken tüm bilgilerin adil ve şeffaf bir şekilde paylaşımı gereksinimi

1) Piyasa Oyuncuları Arasında Asimetrik Bilgi Transferi Riski

Sistemdeki tüm Taşıtanların sistemin dengesizlik miktarı , sistemin dengesizlik yönü bilgisine ve yayınlanacak diğer tüm bilgilere aynı şekilde ulaşmaları gerekmektedir.

Taşıtanların herhangi birinin diğer Taşıtanların sahip olmadığı bilgilere sahip olması halinde:

- **Kendi teklifini (fiyat & miktar) diğer Taşıtanların tekliflerine göre konumlandırarak fiyat oluşumunda avantaj sağlaması ihtimali bulunmaktadır**

<u>Sonuç:</u> Piyasa tabanlı, şeffaf ve eşitlik ilkeleri altında gerçekleştirilmesi beklenen dengeleme piyasasında BOTAŞ İletim ve BOTAŞ Ticaret'in ayrışması veya piyasa işletilmesi sırasında aralarındaki bilgi transferinin kısıtlanması piyasa oyuncuları arasındaki asimetrik bilgi oluşumunu engelleyecektir.

2) Karar Aşamasında İzlenecek Yol ile İlgili Net İfadelerin Yer Alması

3.8.4.6 … TKDM'si pozitif yönde olan Taşıtanın Dengeleme Gazı alış teklifleri ile TKDM'si negatif yönde olan Taşıtanların Dengeleme Gazı satış tekliflerini, söz konusu Taşıtan'ın TKDM'sinin büyüklüğü, TKDM'sinin Taşıtan'ın Giriş miktarlarına olan oranı ve diğer dengeleme gazı teklif miktarlarının yeterliliği çerçevesinde değerlendirerek dikkate almayabilir.' **ifadesinin koşullar altında netlik kazanması ve koşulların ayrıntılarla açıkça ifade edilmesi gereklidir. Operasyon işleyişinin netlik kazanması gerekliliğinin yanında;**

- **Eşitlik ilkesinin uygulanmasında tüm Taşıtanlarda kuşkuya mahal bırakmamak için**
- **Bir kamu kurumu olan Botaş İletim'in rahat karar vermesi**
- **Bir sistem ve yazılım üzerinden dengeleme işlemi yapılabilmesi için kuralların/kısıtların gerekli olduğu düşünülmektedir.**

3) Tekliflerin Kabul Edilmesi Şartlarının Netleştirilmesi - I

Tekliflerin Kabul Edilme İşleyişi

Sistem dengesizliğiyle *aynı yönlü* TKDM'ye sahip taşıtanların teklifleri hakkında;

- **Reddedilir,**
- **Kabul edilir,**
- ***Belli bir ön şartı sağlaması halinde kabul edilir***

gibi kesin bir ifade yer alması daha sağlıklı olacaktır.

3) Tekliflerin Kabul Edilmesi Şartlarının Netleştirilmesi - II

Tekliflerin Kabul Edilme İşleyişi

Reddedilirse;

- **Fiyat Oluşmayabilir. (Tüm Taşıtanlar sistemle aynı yönlü olabilir veya teklif edilen miktar dengeleme için yetersiz kalabilir)**

- **Yüksek Fiyat Oluşabilir. (Sistemle aynı yönlü düşük teklif veren bir Taşıtanın teklifi reddedilebilir)**

- **Sistem Dengelenmeyebilir (Sistemle aynı yönlü Taşıtanın teklifi dışında kalan miktar dengeleme gazı fiyatı oluşumu için ve ya sistemin fiziksel olarak dengelenmesi için yeterli olmayabilir.)**

3) Tekliflerin Kabul Edilmesi Şartlarının Netleştirilmesi - III

<u>Tekliflerin Kabul Edilme İşleyişi</u>

Kabul edilirse;

- **Dominant taşıtanlar, kendi dengesizlik miktarları ile kendisine yansıtılacak fiyatı düşürüp yükseltebilir.**

- **Sistem dengesizliğinin oluşmasında yüksek paya sahip taşıtanlar, kendi dengesizlik miktarları üzerinden *tekrarlanan bir kazanç* elde edebilirler.**

- **Dengeleme piyasasında fiyat oluşumu bu sayede gerçekleştirilmesine rağmen, sistemi fiziksel olarak dengeleme gerçekleşmeyebilir.**

3) Tekliflerin Kabul Edilmesi Şartlarının Netleştirilmesi - IV

Mevcut mevzuattaki;

Tekliflerin kabul edilme yöntemi ile karşılaşılabilen sorunlara örnekler

3) Tekliflerin Kabul Edilmesi Şartlarının Netleştirilmesi - V

Taşıtanın teklifi kabul edilir ancak fiziksel olarak teslimi gerçekleşmez ise;

- **Teklifin verildiği gündeki dengesizliğe katkı sağlamaması**
- **Teklifin verildiği gün, diğer Taşıtanların teklifinin dışarda kalmasına sebep olarak sisteme gerçek katkıyı sağlayabilecek Taşıtanların mağdur edilmesi**
- **Yukarıdaki sebep dolayısıyla yanlış fiyat oluşumu**
- **Teslimin gerçekleşmediği gün için tekrar dengesizlik oluşması(bu nedenle fiyatların artmasına sebep olması)**

gibi durumlar ortaya çıkabilir.

Verdiği Dengeleme Gazı teklifinin fiziksel teslimatının belli bir yüzdesini (örn:%90) gerçekleştirmeyen bir Taşıtan için ek tedbirler alınabilir.

3) Tekliflerin Kabul Edilmesi Şartlarının Netleştirilmesi - VI

Tarih	05.06.2014	06.06.2014	07.06.2014	08.06.2014	09.06.2014
Giriş Tahsisatı	120.000.000	120.000.000	120.000.000	120.000.000	120.000.000
Çıkış Tahsisatı	131.000.000	120.000.000	120.000.000	120.000.000	120.000.000
Kabul Edilen Satış Teklifi	0	5.000.000	0	0	0
TKDM	-11.000.000	-11.000.000	-11.000.000	-11.000.000	-11.000.000
Transfer Edilen Miktar	0	-5.000.000	0	0	0
rTKDM	-11.000.000	-6.000.000	-11.000.000	-11.000.000	-11.000.000
SKDM	-11.000.000	-11.000.000	-11.000.000	-11.000.000	-11.000.000
rSKDM	0	0	0	0	0
DGSF	-	0,900	0,800	0,778	0,812
DGSFt	-	0,900	-	-	-

Kabul edilen teklif sayısal olarak sistemi dengelemiş gözükse de, fiziksel olarak teslimi gerçekleştirilemeyen miktar sistemde dengesizlik yaratabilir.

3) Tekliflerin Kabul Edilmesi Şartlarının Netleştirilmesi - VII

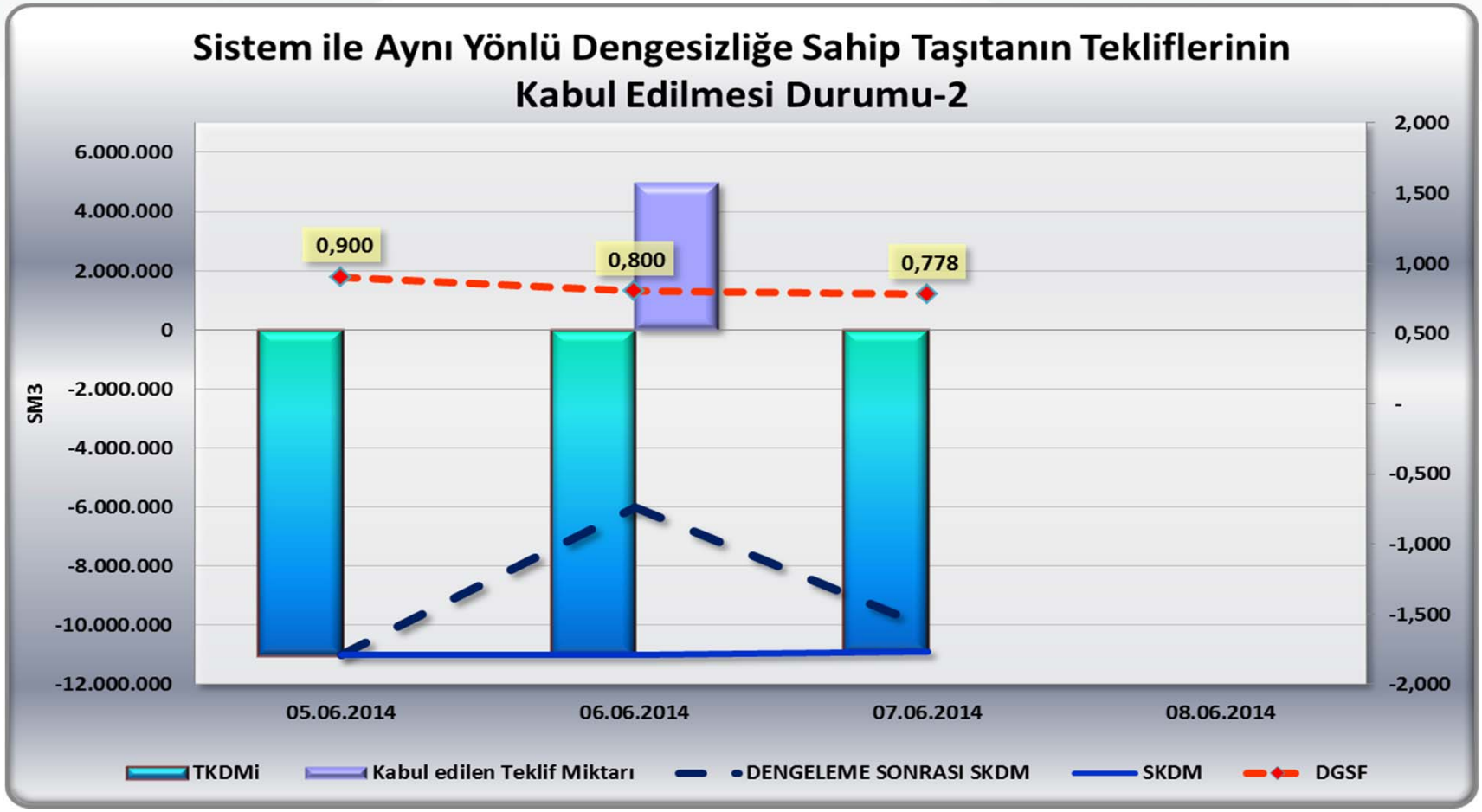

Kabul edilen teklif sayısal olarak sistemi dengelemiş gözükse de, fiziksel olarak teslimi gerçekleştirilemeyen miktar (Taşıtanın TKDM'sine G+2'de eklenince) sistemdeki dengesizlik yine eskiye dönebilir.

3) Tekliflerin Kabul Edilmesi Şartlarının Netleştirilmesi - VIII

<u>Tekliflerin Kabul Edilme İşleyişi</u>

Belli bir ön şartı sağlaması halinde kabul edilebilir

Değişiklikler sonucunda, tekliflerin değerlendirilmesi; Taşıtan TKDM'sinin büyüklüğü, Taşıtan TKDM'sinin Taşıtan'ın giriş miktarlarına oranı ve diğer Taşıtan tekliflerin yeterliliği dikkate alınabileceği belirtilmiştir. Ancak izlenecek kesin yol belirtilmemiştir.

Öneri : Öncelikle sistem ile ters yönde dengesizliği olan Taşıtanların tekliflerinin değerlendirilmesinin daha adil olduğu düşünülmektedir.

3) Tekliflerin Kabul Edilmesi Şartlarının Netleştirilmesi - IX

<u>Tekliflerin Kabul Edilme İşleyişi</u>

Belli bir ön şartı sağlaması halinde kabul edilebilir

Sistem Dengesizliği ile aynı yönlü TKDM'ye sahip Taşıtan teklifleri için ise

Öneri – 1 : Taşıtan TKDM'sinin büyüklüğü değerlendirilirken; TKDM/SKDM oranının %50'yi aşmaması gerektiği,

Öneri – 2 : Taşıtan TKDM'sinin Taşıtan'ın giriş miktarlarına oranı değerlendirilirken; Taşıtana ait TKDM/Giriş Miktarı oranının %10'u aşmaması gerektiği

gibi hususlar dokümana eklenebilir.

3) Tekliflerin Kabul Edilmesi Şartlarının Netleştirilmesi - X

<u>Tekliflerin Kabul Edilme İşleyişi</u>

Belli bir ön şartı sağlaması halinde kabul edilebilir

- ***(Öneri - 3)*** **Taşıtanın SKDM ile aynı yönde TKDM'si var ise ilk teklifi kabul edilir ancak taahhüt ettiği miktarın belli bir yüzdesini (örn:%90) getirmezse sonraki teklifleri sistemle ters yöne geçene kadar reddedilebilir.**

4) Teklif Edilen Dengeleme Gazı Alım/Satım Taahhüdünün Yerine Getirilmemesi - I

OLUŞABİLECEK OLUMSUZ ÖRNEKLER : 1

Taşıtan	Giriş Miktarı	Çıkış Miktarı	TKDM	DGSF Teklifi	Teklif Miktarı	Transfer Edilen Miktar	DGSF
A	2.750.000	2.750.000	- 737.327	0,750	500.000	394.009	0,717
B	4.100.000	4.100.000	714.286	0,750	500.000	- 428.571	
C	6.950.000	6.950.000	7.142.857	0,750	500.000	- 4.285.714	
D	3.150.000	3.150.000	-	0,750	500.000	-	
E	120.000.000	120.000.000	- 22.119.816	0,700	5.000.000	11.820.276	
F	3.100.000	3.100.000	-	0,750	500.000	-	

Sistemle aynı yönde dengesiz olan bir Taşıtanın verdiği tüm teklifin kabul edilmesi ancak Taşıtanın bu teklifinin fiziksel teslimi yapmaması halinde oluşan fiyat seviyesine göre kazanç elde edebilir.

4) Teklif Edilen Dengeleme Gazı Alım/Satım Taahhüdünün Yerine Getirilmemesi - II

SİSTEM		SONUÇLAR							
SİSTEM SONUÇLARI		TAŞITAN SONUÇLARI (Cumartesi-Pazar FİZİKSEL TESLİM)							
		TAŞITAN	TEKLİF	KABUL DURUMU	KABUL MİKTARI	TRANSFER MİKTARI	TAŞITANIN ÖDEDİĞİ (TL)	TAŞITANA ÖDENEN (TL)	REVİZE TKDM
SKDM	-15.000.000	A	0,000	REDDEDİLDİ	-	394.009	282.373	-	-343.318
		B	0,000	REDDEDİLDİ	-	428.571	-	307.143	285.714
DURUM	SİSTEM NEGATİF	C	0,000	REDDEDİLDİ	-	4.285.714	-	3.071.429	2.857.143
		D	0,000	REDDEDİLDİ	-	0	-	-	0
İŞLEM DURUMU	İŞLEM GEREKLİ	E	0,900	REDDEDİLDİ	-	11.820.276	8.471.198	-	-10.299.539
		F	0,000	REDDEDİLDİ	-	0	-	-	0
DENGELEME GAZI	12.500.000	A'	0,750	TEKLİF KABUL EDİLDİ	500.000		-	375.000	
		B'	0,750	TEKLİF KABUL EDİLDİ	500.000		-	375.000	
		C'	0,750	TEKLİF KABUL EDİLDİ	500.000		-	375.000	
DGSF	0,717	D'	0,750	TEKLİF KABUL EDİLDİ	500.000		-	375.000	
		E'	0,700	TEKLİF KABUL EDİLDİ	5.000.000		-	3.500.000	
		F'	0,750	TEKLİF KABUL EDİLDİ	500.000		-	375.000	
						FİNANSAL TOPLAM	8.753.571	8.753.571	
		Negatif Taşıtan				DENGELEME İŞLEMİ TAMAMLANDI			

Taşıtan teklifi ile transfer edilecek miktarın birim fiyatını,
kendi ihtiyacı doğrultusunda düşürme/artırma imkanına sahiptir.
Yukarıdaki gibi durumda; kendisine Transfer edilen yaklaşık ***7 mcm'lik*** gazın fiyatını aşağı çekerek kendisine transfer edilen miktardan bir kazanç elde edebilir.

4) Teklif Edilen Dengeleme Gazı Alım/Satım Taahhüdünün Yerine Getirilmemesi - III

OLUŞABİLECEK OLUMSUZ ÖRNEKLER : 1

Taşıtan	Giriş Miktarı	Çıkış Miktarı	TKDM	DGSF Teklifi	Teklif Miktarı	Transfer Edilen Miktar	DGSF
A	2.750.000	2.750.000	- 343.318	0,717	500.000	288.450	0,700
B	4.100.000	4.100.000	285.714	0,717	500.000	- 285.714	
C	6.950.000	6.950.000	2.857.143	0,717	500.000	- 2.857.143	
D	3.150.000	3.150.000	-	0,717	500.000	-	
E	120.000.000	125.000.000	- 15.299.539	0,700	15.000.000	12.854.407	
F	3.100.000	3.100.000	-	0,717	500.000	-	

Sistemle aynı yönde dengesiz olan bir Taşıtanın verdiği tüm teklifin kabul edilmesi ancak Taşıtanın bu teklifinin fiziksel teslimi yapmaması halinde oluşan fiyat seviyesine göre kazanç elde edebilir.

4) Teklif Edilen Dengeleme Gazı Alım/Satım Taahhüdünün Yerine Getirilmemesi - IV

SİSTEM	
SİSTEM SONUÇLARI	
SKDM	-12.500.000
DURUM	SİSTEM NEGATİF
İŞLEM DURUMU	İŞLEM GEREKLİ
DENGELEME GAZI	10.000.000
DGSF	0,700

SONUÇLAR

TAŞITAN SONUÇLARI (Pazar-Pazartesi FİZİKSEL TESLİM)

TAŞITAN	TEKLİF	KABUL DURUMU	KABUL MİKTARI	TRANSFER MİKTARI	TAŞITANIN ÖDEDİĞİ (TL)	TAŞITANA ÖDENEN (TL)	REVİZE TKDM
A	0,000	REDDEDİLDİ	-	288.450	201.915	-	-54.868
B	0,000	REDDEDİLDİ	-	285.714	-	200.000	0
C	0,000	REDDEDİLDİ	-	2.857.143	-	2.000.000	0
D	0,000	REDDEDİLDİ	-	0	-	-	0
E	0,990	REDDEDİLDİ	-	12.854.407	8.998.085	-	-2.445.132
F	0,000	REDDEDİLDİ	-	0	-	-	0
A'	0,717	REDDEDİLDİ	-		-	-	
B'	0,717	REDDEDİLDİ	-		-	-	
C'	0,717	REDDEDİLDİ	-		-	-	
D'	0,717	REDDEDİLDİ	-		-	-	
E'	0,700	TEKLİF KABUL EDİLDİ	10.000.000		-	7.000.000	
F'	0,717	REDDEDİLDİ	-		-	-	
				FİNANSAL TOPLAM	9.200.000	9.200.000	
Negatif Taşıtan				DENGELEME İŞLEMİ TAMAMLANDI			

Tekliflerin kabul edilme, değerlendirilme, kabul edilen tekliflerin teslim edilmemesi durumlarının detaylı gözden geçirilmesi gerektiğini düşünüyoruz.

4) Teklif Edilen Dengeleme Gazı Alım/Satım Taahhüdünün Yerine Getirilmemesi - V

Kabul edilmiş teklif miktarının tahsisatını gerçekleştiremeyen Taşıtan olma ihtimali nedeniyle fiziksel teslimatların kontrolü ve belli bir yüzdenin üzerinde gerçekleşmeyen teslimatlar için düzenleme yapılabilir :

Bu düzenleme;

- **Gerçekleştiremediği miktarı yerine koyma**
- **Taahhüt ettiği miktarın teslimini gerçekleştirememesi tekrarlandığında (2 kez üst üste) teklifin direk reddedilmesi**

şeklinde olabilir.

5) Fiyat Sınırları

- DGSF için üst, DGAF için alt limit belirleyecek olan EPDK; bu kurul kararında ele alacağı etkenler DGSF için en yüksek ve DGAF için en düşük gaz maliyetleri olabilir.
- EPDK tarafından belirlenecek fiyat bandı oluşumu için ön çalışma yapılıp makul aralık önerileri nedenleri ile beraber belirtilebilir.
- Belirlenecek fiyat aralığının sağlıklı sitem işleyişine engel olmaması bunun yanında iletim şebekesine getirilebilecek potansiyel gaz girişine imkan vermesi gerekmektedir.

6) Tüketici Tüketiminin Arttırılması veya Azaltılması - I

- DGSF veya DGAF oluşumunda GÜN İÇİNDE sistemden Gaz çekmek veya sisteme gaz getirmek gerekiyor ise; özellikle TPAO Silivri depo ve/veya LNG terminallerinde uygun arz kapasitesi yoksa (yada KUE'lerde yer alan revizyon saatleri sonrasında talep gelirse) program değişikliği (TMDB) ancak Tüketici portföyünü yöneterek gerçekleştirilebilmektedir.

- Bu sebeple; mevzuat içeriğinde Tüketici Tüketiminin program değişikliği gerektiğinden **'Gün İçi Revizyon'** konusunun ŞİD'de UDN, Transfer, Giriş-çıkış, Ana Çıkış dahil tüm noktalar için yer alması gerektiğini düşünmekteyiz.

6) Tüketici Tüketiminin Arttırılması veya Azaltılması - II

- <u>Gün İçi Revize TMDB</u>

G gününde verilen G+1 kabul edilen tekliflerinin G+1 günü saat 10:30'da açıklanması sebebiyle GÜN İÇİ revize TMDB yapılma olanağı sunulmak zorundadır. Gün içi revize TMDB'nin, G+1 saat 11:30'a kadar dengeleme gazı kabul miktarlarına itirazların değerlenip duyurulması zamanından sonra olması gerektiğinden en erken 12:00'den itibaren yapılabilmesi gerekmektedir.

7) Dahili Kullanım Gazı

- Dahili Kullanım Gazı için özel sözleşmeler yapılamıyor olması ile gerekli gaz tedariki yalnızca bir Taşıtandan sağlanabilir hale gelmektedir.
- Bölgesel ihtiyaca sebep olmayan Taşıtana/son tüketiciye yansıyacak olan Dahili Kullanım Gazı tedarik maliyetinin oluşması ve dolayısıyla iletim şebekesinin bir bölgesinin beslenememesi sorunu, o bölgede İletim Şirketinin ek yatırım yapması gerektiğini göstermektedir.
- Sistemin tüm tüketim noktalarına göre **n-1** ve gerekiyorsa **n-2** analizlerine göre çalışmalar yapılması gerektiğini düşünüyoruz.

Sistem genel anlamda dengede iken bölgesel kısıt dolayısıyla kabul edilen bir tekliften ve dolayısıyla tüm sisteme yansıtılan bir fiyattan dolayı sistemdeki diğer Taşıtanlar zarar görebilir.

8) Maddi Konular

- Dengeleme Gazı Anlaşması,
- Teminat uygulaması gibi maddi konuların;

- Sistemde adil ve şeffaf bir fiyat oluşmasını
- Tüm Taşıtanların kurulacak olan sistemde yer alabilmesini
- Eşit taraflar arasında ayrım yapılmayacak şekilde değerlendirilmesi gerektiğine inanmaktayız.

Teminat Tutarı hesabına ait formül için R/3 düzenlemesi yapılması gerekmektedir.

10) Şeffaf Bilgi Erişimi

- Taşıtanlar sistem içinde sağlıklı bir şekilde faaliyet gösterebilmek için;
  - SKDM
  - TKDM(Her Taşıtan kendi TKDM'sine)
  - Ana Giriş Noktalarındaki Miktarlar ve Basınç
  - Ana Çıkış Noktalarındaki Miktarlar ve Basınç
  - Mevcut Sistem Stoku
  - Sistemde bulunan dahili kullanım gazı

gibi bilgilere ulaşabilmelidir.

Değerlendirilmesi Gereken Hususlar

- Gün içi piyasası
- Gün içi revizyon
- Dahili Kullanım Gazı uygulamaları (Fiyata Etkisi)
- Dengesizlik cezaları
  - F Faktörü
  - K katsayısı
  - Sisteme katkı sağlayan Taşıtanlara ceza uygulanmaması
- EBT 'ye sağlıklı, doğru ve kesintisiz veri akışı
- Ölçüm Hatası ya da veri gelmemesi nedeniyle Taşıtanların maruz kalabileceği cezalar
- Dengeleme Modülünün Entegrasyonu
- Sistem Giriş ve Çıkış noktalarından düzenlenen TMB'ler

ŞİD DEĞİŞİKLİK ÖNERİLERİ

Depo Çıkış Kapasite Rezervasyonu

Sorunlar

- Yeraltı Depolama Tesislerinden hizmet alan Taşıtanlar iletim sistemine giriş yapmak istemeleri durumunda MAK'ı aşacak şekilde rezervasyon yapabilmektedir. İlgili tesislere Giriş noktaları için MAK'ı aşacak şekilde kapasite rezervasyonu yapabilme hakkının Çıkış noktaları için de tanınması gerekmektedir.
- İletim sisteminde yeterli kapasiteye sahip olunmasa hatta hiç kapasite sahibi olunmasa dahi Taşıtanların ihtiyaçları doğrultusunda enjeksiyon veya geri üretim yapmasına imkan sağlayacak KUE ve ŞİD arasındaki bazı uyumsuzlukları da giderecek bir mekanizma yaratılmalıdır.

Çözüm Önerileri

- ŞİD Madde 2.1.3'de değişiklik yapılması:
  ... Depolama Tesislerine bağlı Giriş *ve Çıkış* Noktalarına ilişkin kapasite rezervasyon talepleri, bu Depolama Tesislerinden hizmet alan Taşıtanlar tarafından yapılır. Bu noktalardaki kapasite rezervasyonları ~~*ilgili Depolama Şirketinden alınan bilgiler doğrultusunda yapılır ve*~~ her bir Taşıtan için MAK ile sınırlı olmak kaydıyla, ilgili noktada yapılacak rezervasyon toplamı MAK'ı aşacak şekilde kapasite rezervasyonu yapılabilir.
- *Herhangi bir Ay'da Depolama Tesislerine bağlı Giriş ve Çıkış Noktalarına ilişkin kapasite sahibi olmayan veya yeterli kapasite sahibi olmayan bir Taşıtan'ın Depolama Tesisine enjeksiyon veya Depolama Tesisinden geri üretim yapması durumunda ilgili Ay için bu Taşıtanın kapasitesi, mevcut rezerve kapasitesi olarak veya kapasite sahibi olmadığı durumda sıfır olarak kabul edilecektir. Geri üretim ve enjeksiyon gerçekleşen günler için iletim kapasite bedeli, taşıtanın mevcut kapasitesini aştığı miktarlar için Madde 2.8.2'deki katsayılar kullanılarak hesaplanacaktır. Bu madde kapsamındaki işlemler için Madde 2.9'da belirtilen Rezerve Kapasiteyi Artırma Yükümlülüğü geçerli olmayacaktır.*

Mevcut Sorunlar

Sorunlar & Çözüm Önerileri

Devir & Aktarım	Taşıtanlar arasında kapasite devrinin gerçekleştiği bir ayda, devralınan bu kapasitenin farklı bir noktaya aktarılmasını ***aynı ay içerisinde yapılabilmesine imkan*** verecek değişikliklerin yapılması gerekmektedir. Böylece taşıtanların aktarım işlemi için 1 ay daha beklemek durumunda kalıp ***mükerrer kapasite bedeline*** maruz kalması engellenmiş olacaktır.
K Katsayısı	Kapasitelerin yıllık olarak alındığı ve ancak aylık dönemlerde devir, aktarım ve atıl kapasite alımlarının mümkün olduğu düşünüldüğünde ***mevcut kapasite aşım bedellerini oluşturan katsayılar*** taşıtanlar için yüksek maliyetler oluşturmaktadır. ŞİD Madde 2.8.2'deki katsayı değerlerinin makul oranlar ile revize edilmesi gerekmektedir.
Günlük Kap. Rez.	Günlük kapasite rezervasyonu ve ticaretine imkan verilen düzenlemelerin yapılmasının önü açılarak; ▪ Depo giriş ve çıkış noktalarında ihtiyaç durumunda kapasite alımına veya aşılmasına izin verilmesi ▪ Taşıtanlar arası günlük kapasite ticaretinin önünün açılması, ▪ Sisteme yeni girecek olan müşterilerin ay içinde sisteme girmek istemeleri,
Rezerve Kap. Arttırma Yük.	Rezerve kapasiteyi arttırma yükümlülüğünü düzenleyen 2.9 maddesi ile taşıtanlar ağır maddi bir yükümlülük altında kalmaktadır. İlgili maddenin aşağıdaki öneriler dikkate alınarak tekrar gözden geçirilmesi gerektiğini düşünmekteyiz; ▪ Kapasite aşım sınırının yükseltilmesi ▪ Kapasite artırma yükümlülüğü için <u>aşılan miktarların ortalamasının</u> dikkate alınması ▪ İlgili maddede belirtilen cezanın tüm yıla değil, kapasite aşımın yapıldığı ilgili ay için uygulanması, ▪ Depolama ve Üretim tesislerinden sisteme giriş yapılması durumunda muafiyet sağlanması

Giriş/Çıkış Noktaları Toleransı (1/2)

Sorunlar

- Yeraltı Depolama ve Üretim tesislerine verilen programların gerçekleşmesinde - Taşıtan'lardan tamamen bağımsız olarak- zaman zaman planlanan miktardan sapmalar olabilmektedir.
- Özellikle yeraltı depolama tesisleri için Mücbir Sebep, Kesinti, Kısıtlama ve Operasyonel Akış Emri oluştuğunda Taşıtanlar konuya müdahil olamayacaklarından ötürü tahsisatları eksik gerçekleşebilmektedir.
- Yeraltı Depolama ve üretim tesislerinden sisteme giriş yapılan miktarlar için, tüm çıkışları sanal nokta olan Taşıtanlara herhangi bir tolerans verilmemektedir.
- Yeraltı Depolama tesislerine verilen gün içi programı, taşıyıcının kabul etmeme haklı saklı bulunmaktadır. Bu durumda eksik/fazla gerçekleşecek tahsisatlar taşıtana TDM olarak yansımaktadır. Bu durumlardan kaynaklı ŞİD kapsamındaki cezalar Taşıtanlara ağır bir yük oluşturmaktadır

Çözüm Önerileri

- Madde 3.8 (*Yeni Madde*)
  Yer altı depolama tesislerinde Mücbir Sebep, Kesinti, Kısıtlama ve Operasyonel Akış Emri olduğu durumlarda, Taşıtan'ın Geri Üretim ve Enjeksiyon tahsisat miktarı son programından eksik gerçekleşirse bu miktar TİM olarak sayılır. Taşıtan bu durumları Taşıyıcıya belgelemek zorundadır.
- Madde 3.7'ye İthalat Giriş Noktalarına ek olarak *Yeraltı Depolama ve Üretim tesislerine bağlı Giriş noktalarının* da dahil edilmesinin gerekli olduğu düşünülmektedir.
- Madde 3.7'de aşağıdaki değişikliğin yapılması:
  ~~*Gün içi Revize yapılan durumlar hariç olmak üzere*~~, Yer Altı Deposunda enjeksiyon programı yapan Taşıtanlar için, KUE'de belirtilen Doğal Gazın Teslim ve Kabul Noktasındaki talep edilen basınç değerinin altında teslim edildiği durumlarda, Taşıyıcıdan kaynaklı enjeksiyon yapılamayan gaz miktarı *onaylanan son program göz önünde bulundurularak* Tolerans İçi Miktar olarak değerlendirilecektir.

Giriş/Çıkış Noktaları Toleransı (2/2)

Sorunlar

- LNG terminallerinde işletme güvenliğinin sağlanabilmesi için gemi boşaltım veya teknik zorunluluklar sebebiyle mecburen sisteme bırakılan *Kaynama Gazından kaynaklı pozitif dengesizlik* durumlarından dolayı öngörülemeyen *dengesizlik ücretleri oluşmaktadır.*

- Madde 3.3.1.2'de belirtilen tolerans düzeyleri mevcut piyasa şartlarında uymamaktadır. *Yüksek gaz girişine sahip ve sistemi ciddi derecede etkileyebilecek bir taşıtanın* çoğu zaman tolerans içinde kalmasını sağlamaktadır.

Mevcut	
GİRİŞ MİKTARI – SANAL ÇIKIŞ MİKTARI ARALIĞI	Tolerans Aralığı
0-500.000	12%
500,001-1000000	8%
1.000.001-2.000.000	6%
2.000.001-4.000.000	5%
4.000.001 ve üstü	4%

Çözüm Önerileri

- Terminalden hizmet alan her bir taşıtan ve her bir gemi için;
- ŞİD'de kaynama gazı Giriş ve Çıkış noktalarının tanımlanması
- İletim şebekesine sevk edilen miktarların makul bir süre çerçevesinde taşıtan tarafından geri alınabiliyor olması gerekmektedir.
- Tüm taşıtanların sisteme giriş miktarları ve sistemin gereklilikleri göz önünde bulundurularak, tüm piyasa oyuncularını kapsayacak kademeli tolerans düzeyi belirlenmelidir.

Önerilen	
GİRİŞ MİKTARI – SANAL ÇIKIŞ MİKTARI ARALIĞI	Tolerans Aralığı
0-500.000	12%
500.001-1.000.000	10%
1.000.001-2.000.000	9%
2.000.001-4.000.000	8%
4.000.001 – 8.000.000	6%
8.000.001 – 16.000.000	4%
16.000.001 – 32.000.000	3%
32.000.001 - 64.000.000	2%
64.000.001 ve üzeri	1%

Dengeden Sorumlu Grup

Yeni Öneri

- Sistemin dengesinin sağlanması gerek Taşıyıcı gerekse Taşıtanlar açısından büyük önem arz etmektedir.
- Taşıtanlar mevcut piyasa mekanizmasında mümkün olan tüm olanakları kullanarak kendi dengesizliklerini en aza indirmeye çalışmaktadırlar. Gerek Avrupa gaz piyasalarında gerekse Türkiye elektrik piyasasında kullanılan Dengeden Sorumlu Grup yönteminin Taşıtanlar ve Taşıyıcı için sistemin dengesini sağlamak ve dengesizlik maliyetlerini asgariye indirmek adına kullanışlı bir araç olacağını değerlendiriyoruz.
- Dengeden Sorumlu Grup yönteminin ayrıca devreye girmesi planlanan dengeleme gaz piyasası için tamamlayıcı nitelikte olduğu değerlendirilmektedir.
- Dengeden Sorumlu Grup anlayışının piyasa tarafından benimsenmesi ile Taşıyıcı'nın muhatap sayısında ve dolayısıyla aylık operasyonel yükünde önemli ölçüde azalma olacaktır.

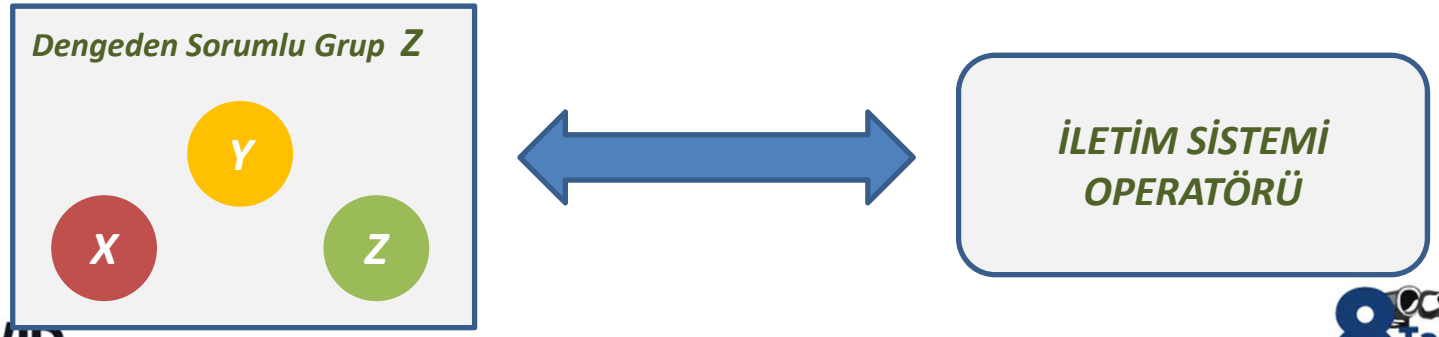

Gün içi Depo / UDN Program Bildirimi

Sorunlar

- ŞİD'de yapılan son değişiklik ile Taşıtanlar EBT üzerinde sadece Depolama tesisine bağlı Giriş noktası için gün içi değişiklik yapabilmektedir. Taşıtanların KUE'de belirtildiği gibi ilgili gaz günü için yapacakları revizyonlara yönelik EBT'deki uygulamada aksaklık yaşanmaması için ŞİD'deki mevcut maddede Depolama Çıkış noktaları için de Taşıtanlara aynı hakların sağlanması gerektiği düşünülmektedir.
- Buna ek olarak depo kapasitesi bulunmayan taşıtanlara da olası bir gaz kesintisi vb. bir durumda dengesizliklerini giderebilmeleri ve müşteri talebini karşılayabilmek adına G gününde farklı bir taşıtandan gaz tedariki veya farklı bir taşıtana gaz teslimi yapabilmesi için EBT'de UDN'den gün içi revize program yapma hakkı tanınması gerekmektedir.

Çözüm Önerileri

- Madde 7.4.7'de değişiklik yapılması:
  Taşıyıcı, Depolama Giriş *ve Çıkış* nokta*ları ve UDN* üzerinden G saat 15:15'e kadar Taşıtanlar tarafından programlarında revizyon yapılması yönünde yapılacak başvuruları kabul eder. Sistem'in elvermesi ve Taşıyıcı tarafından verilen talimatlara aykırı olunmaması durumunda en geç G saat 15:30'a kadar Taşıtanların programı revize edebilir.
- Madde 7.1.2'de değişiklik yapılması:
  ... *Taşıtanların EBT üzerinde girmiş oldukları programlarda Madde 7.4.7 uyarınca G günü (gün içi) revize yapmaları ve revize program miktarlarının geçerlilik kazanması için Giriş ve Çıkış Noktalarındaki program miktarlarının eşit olması durumu aranmayacaktır.*

TMDB Zaman Prosedürü Değişikliği

Sorunlar

Taşıtanlar, aşağıdaki durumlarda maruz kalacakları dengesizliklerin önüne geçilebilmesi adına ***ŞİD'de belirtilen zaman sınırları haricinde*** TMDB yapma ihtiyacı duymaktadır;

- ***Anlaşmalı bakım dönemlerinde***, Yurt Dışı Operatör'den gelen günlük program onay bilgisi doğrultusunda günlük programların revize edilmesi durumu
- Depo ve Üretim Tesislerine bağlı giriş noktalarında gerçekleşen ***arıza veya kazalardan veya Depo Operasyonel Akış Emirleri*** doğrultusunda gaz tedarikinde oluşacak eksiklikler sonucu günlük programların revize edilmesi durumunda

Çözüm Önerileri

- Bu ihtiyacın ŞİD Madde 7.2.1'de belirtilen zaman sınırları dahilinde olamaması durumunda ŞİD'e aykırı bir durum oluşmaması için belirtilen durumun ŞİD Made 7.4.1'ne dahil edilmesi gerektiğini düşünmekteyiz.

Ölçüm Ekipman Hatası

Sorunlar

- Çıkış noktaları için kullanılan Ölçüm Ekipmanına yönelik kontrol ve ayarlamaların ilgili taşıtanlara bildirim yapılmadan gerçekleşmesi sonucu taşıtanlara bilgisi haricinde geçmiş yıllara yönelik yüklü faturalar yansıtılabilmektedir.
- Uygulamada bu gibi durumların önüne geçebilmek ve hakkaniyete uygun bir işleyiş tesis edebilmek bakımından ilgili maddede değişiklik yapılarak sürecin net bir şekilde belirlenmesi gerektiği değerlendirilmiştir

Çözüm Önerileri

- Madde 10.5.6'ya aşağıdaki eklemenin yapılması:
  Taşıtanlar'a bildirim yapılmadığı veya kontrol sonrası rapor iletilmediği durumlarda kontrol ve ayarlamalardan kaynaklı sonradan doğabilecek sorunlardan Taşıtanlar sorumlu tutulamaz.
- Madde 10.6'ya aşağıdaki değişikliğin yapılması:
  Çıkış Noktası için kullanılan Ölçüm Ekipmanının herhangi bir nedenle ölçüm yapmadığı veya hatalı ölçüm yaptığı tespit edilirse, bu tespit tarihinden, *1 (bir) Gaz Yılı ile sınırlı kalmak kaydıyla*, geriye doğru olan dönemdeki Doğal Gaz çekiş Miktarı şu şekilde belirlenir.

İletim Şebeke Stok Bilgilerinin Paylaşımı

Sorunlar

- İletim şebekesinde bulunan ve dahili kullanım gazı ve dengeleme amaçlı olarak kullanılan doğal gaz stok düzeyinin, günlük olarak iletim şebekesi stokundan çekilen ve iletim şebekesi stokuna eklenen miktarların Taşıyıcı tarafından kayıt altına alınması ve EBT' de yayınlanması ile şeffaf bir şekilde sistemde faaliyet gösteren Taşıtanlar ve Taşıyıcı tarafından izlenebilir olması sağlanmalıdır.

Çözüm Önerileri

- ŞİD Madde 4.2.2'ye aşağıdaki eklemenin yapılması:

... Taşıyıcı, İletim Şebekesi Stokunu günlük olarak bir gün öncesindeki stok seviyesi, bir gün önce stoka eklenen miktarlar, bir gün önce stoktan çekilen miktarlar ve gün açılışındaki stok seviyesini gösterecek detayda EBT' de yayınlar.

İletim Şebeke Basıncı

Sorunlar

- Taşıtanların sistemin anlık durumunu görmek ve günlük dengesizliklerini hesap edebilmek ve buna göre önleyici yaklaşımları gerçekleştirmek için Sistemin Giriş ve Çıkış Noktalarında Tescil edilmiş Asgari Teslim basınçlarını bilmesi ve Gün içerisinde anlık basınçları takip edilebilmesi önem arz etmektedir.

Çözüm Önerileri

- ŞİD Madde 4.2.2'ye aşağıdaki eklemenin yapılması:
  ... *Taşıyıcı, tüm Giriş ve Çıkış Noktalarının Asgari Teslim Basınçlarını ve anlık basınçlarını yayınlar.*

Diğer Öneri Verilen Konular

- Ana Giriş Noktalarında Minimum Teslim Basıncının altında bir basınçta gaz teslimi
- Taşıtanların *"e-Fatura"* sistemine geçme yükümlülüğü kapsamında bir önceki Ayda yapılan işlemlere ait faturaların en geç içinde bulunulan *Ayın 7'sinde* gönderilmesi gerekmektedir.
- ŞİD Madde 3.7'de KUE olarak atıfta bulunulan *"TPAO Silivri Depolama Tesisi Kullanım Usul ve Esasları"nın* ŞİD Tanımlar ve Yorumlamalar Bölümünde tanımı bulunmamaktadır. KUE tanımının ŞİD'de yapılması için Madde 1.1'e KUE'yi tanımlayacak yeni bir madde eklenmesi gerektiğini düşünmekteyiz.
- ŞİD Madde 6.8.2 ile Taşıtan Tedarikçilerin STS hükümlerine uygun davranmaları hedeflenmiş ve bu amaçla önlemler alınmıştır. Fakat ilgili madde kapsamında alınabilecek önlemler, ağır yaptırımlar ihtiva etmektedir. *Yalnızca bir Son Kullanıcısının STS hükümlerine uygun davranmaması sebebiyle ilgili Taşıtan'ın bütün STS'si bu madde çerçevesinde askıya alınabilecektir.*
- Uygun Olmayan Gazın teslimi sonucunda Taşıyıcının, usulü dairesinde yaptığı masraf ve harcamaları Taşıtanlara yansıtırken adilane ve şeffaf davranması esastır. Bu bağlamda Taşıyıcı, ilgili tutarları Taşıtanlara yansıtırken 11.3.5 maddesinin hükümlerini göz önünde bulundurarak, mütekabiliyet esası çerçevesinde hareket etmelidir.